

سل بیماری عفونی مسری است که با ورود میکروب سل به بدن فرد (بخصوص در افراد دچار سطح ایمنی پایین از قبیل کودکان، افراد دیابتی، بیماران پیوندی و...) در اثر فعالیت اولیه یا فعال شدن بعدی میکروب، ایجاد میگردد.

در حال حاضر تقریباً یک سوم جمعیت جهان (یعنی ۲ میلیارد نفر) به میکروب سل آلوده بوده و در معرض خطر ابتلا به بیماری سل قرار دارند. هر ساله حدود ۹ میلیون نفر در جهان به سل فعال مبتلا شده و ۱/۵ تا ۲ میلیون نفر در اثر این بیماری جان می سپارند.

بیش از ۸۰٪ موارد سل در دنیا فقط مربوط به ۲۲ کشور است که دو مورد از این کشورها همسایه های شرقی ایران هستند (افغانستان و پاکستان). همسایگی با کشور عراق (با بحران های چند ساله اخیر در آن) و جمهوری های شمالی جدا شده از شوروی سابق (که سل مقاوم به چند دارو در آنها شایع است) اهمیت سل را در کشور و استان ما چند برابر می کند.

در برخی کشورهای در حال توسعه، ۷۵٪ موارد بیماری، به فعال ترین گروه سنی به لحاظ اقتصادی (یعنی ۱۵ تا ۵۴ سالگی) تعلق دارد. در این کشورها یک فرد بزرگسال مبتلا به سل به طور متوسط ۳ الی ۴ ماه قادر به کار کردن نبوده و لذا ۲۰ تا ۳۰ درصد درآمد سالانه خانواده وی از دست می رود؛ این در حالیست که با مرگ چنین فردی و با در نظر گرفتن متوسط امید زندگی، به طور متوسط ۱۵ سال درآمد خانواده به طور یکجا از بین خواهد رفت.

بیماری افراد، به دو صورت ریوی و گرفتاری خارج ریوی ملاحظه می شود. امکان ابتلا هر عضوی از بدن از جمله قلب، مغز و پرده های آن، استخوان ها و مفاصل، کلیه ها و دستگاه گوارش وجود دارد ولی شایع ترین محل ابتلا ریه ها می باشند. بجز موارد خاص از جمله ابتلا به سل گوارشی از طریق مصرف شیر آلوده یا ابتلا به سل بدنبال تزریق واکسن ضد سل در افراد دچار نقص ایمنی، سرایت بیماری از طریق تنفسی و در اثر تماس با بیمار مبتلا به سل ریوی که از طریق خلط میکروب بیماری را منتشر می سازد، صورت می گیرد.

شایع ترین علامت ابتلا به بیماری سل ریوی، سرفه پایدار به مدت دو هفته یا بیشتر است که معمولاً همراه خلط می باشد و ممکن است با سایر علائم تنفسی (نظیر تنگی نفس، درد قفسه سینه یا پشت و خلط خونی) و یا علائم عمومی همراه باشد.

علائم عمومی در بیماری سل عبارتند از: تب، کاهش اشتها، کاهش وزن، بیحالی، تعریق شبانه، خستگی زودرس و ضعف عمومی.

هر فردی که ب مدت دو هفته یا بیشتر سرفه می کند باید جهت بررسی میکروسکوپی خلط به مراکز بهداشتی درمانی مراجعه کند. آزمایش خلط رایگان است و در همه شهرهای استان امکان بررسی میکروسکوپی نمونه خلط از نظر باسیل سل وجود دارد.

در صورت مصرف منظم دارو در یک بیمار ریوی اسمیر مثبت بیش از ۹۰٪ موارد سل بصورت کامل بهبود می یابند. درمان سل در کشور ما بصورت رایگان صورت می گیرد.

طول دوره درمان سل حداقل ۶ ماه است و داروها باید بصورت روزانه مصرف شوند در غیر اینصورت احتمال شکست درمان و ایجاد سل مقاوم به چند دارو وجود دارد. معمولاً حدود دو هفته بعد از مصرف دارو، بیماری قابلیت سرایت نخواهد داشت.